

ČIJEĆNA listu: U prstiplat za čitavu god. K 36 —, za polugodište K 18 —, trnjesecno K 9 —, mješeno K 360, u maloprodaji 12 f. pojedini broj. UGLASI pi imaju se u pravi lista trg Custoza 1.

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

HRVATSKI LIST izla. 1
u nakladnoj tiskari JOS.
KRMPOVIC u Poli, trg
Custoza 1. Uredništvo:
Sisanska ulica br. 24. —
Odgovorni urednik JOSIP
HAIN u Poli. — Ruko-
pis se ne vraćaju.

U Poli, petak 21. prosinca 1917.

Broj 882.

Godina III.

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJESTAJ.

B eč, 20. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište:

Primirje.

Talijansko bojište:

Uslijed povoljnog je vidika bila topnička djelatnost s obje strane živahna. Neprijateljske su navale proti našim novim položajima na Monte Pertica bili odbijene. Broj po četama generala pješadije Alfreda Krausa u bojevima istočno od Brete od 11. o. mj. dopremljenih zarobljenika iznosi dosad 270 časnika, među njima 7 stožernih časnika, i 8150 momaka.

Poglavlja generalnog stožera.

NJEMACKI RATNI IZVJESTAJ.

Berlin, 20. prosinca. (D. u.) Iz velikog se glavnog stanja javlja:

Zapadno bojište:

Bojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Grad je Dixmiden ležao od vremena do vremena pod živahnim minskom vatrom. Između Houlsterske šume i Lysa, kao i južno od Scarpe popodne i navečer pojačana topnička djelatnost. Kod Lensa živahne borbe minometa.

Bojna skupina njem. prijestolonasljednika i vojvode Albrechta: S obje strane Ornesa, na uzvisinama Moze i Jugozapadno od Combresa oživjela je prolazno topnička vatra.

Istočno bojište:

Ništa nova.

Makedonsko bojište:

Na Vardaru i između Vardarskog i Dojranskog je jezera bila pojačana topnička djelatnost.

Talijansko bojište:

Višekratne su talijanske navale proti novostevnim crtama na Monte Pertica, bile odbijene. Na sedlu Tomba, na Plavi, s obje strane Montella živahni topnički bojevi. Između Brete i Plave dopremljeno bje od 11. o. mj. na talijanskim zarobljenicima 270 časnika, i 8150 momaka.

Prvi majstor glavnog stjela Ludendorf.

Austrijska zastupnička kuća.

Ministri se boje sudjelovanju naroda kod mirovnih pregovora. — Narođili bi im smrtni. — Hoće li nam Rusija priskrbilli kruh. — Kakav si želimo mir. — Nevjemački i nemadžarski narodi ne vjeruju Černinu. — Aprovala istre. — Proračunski odsjek. — Nestalo u ujedinjenju.

B eč, (D. u.) 19. Kod rasprave o prešnim pitanjima, koja se tiču mirovnih pregovaranja, izjavio je ministar-predsjednik dr. Seidler slijedeće: zast Stanek, Petruszewycz i drugovi predlože, neka bude vanjskom ministru kod mirovnih pregovaranja dodijeljeno vijeće, sastavljeno od raznih narodnosti Austro-Ugarske. Prema ustavno-pravnim ustanovama ima da kod mirovnih pregovaranja fungira kao zastupnik ministar vanjskih poslova, koji ima da vodi ova pregovaranja u okviru svoje odgovornosti i u sporazumu sa odgovornim ministarskim predsjednicima obiju država monarkije. Protivilo bi se ustavu svih konstitucionalnih država, kad bi vlada kod vodenja ovih pregovaranja bila nadzirana vijećima, kako imaju pred očima interpellanti. Iz toga se razloga ne može uzeti u obzir ovog formalnog predloga. Razumije se samo po sebi, da će se utanačenja, koja će se eventualno sklopiti, u koliko je prema ustavu pobrebno, da budu odobrena od zakonodajnih tijela, ovima predložiti, da o njima raspravljaju. Drugi upit zast. Stanjaka i drugova pita, da li su se u gospodarstvenom pogledu poduzeli nužni koraci, kako bi se dovozom iz Rusije poboljšalo naše prehrambene prilike. U 4. točci ugovora o primirju, sklopljenog sa Rusijom, ustanovljeno je, da je prodaja i izmjena dnevnih potrebitina na sa obraćajnim mjestima fronte dozvoljena. (Odobravanje). Potanje će se ustanove tog privremenog utanačenja urediti u Petrogradu, gdje će se naskoro sastati zastupnici ugovarajućih stranaka. Samo se po sebi razumije, da će se kod mirovnih pregovaranja urediti i gospodarski odnosi obiju država monarkije do Rusije. O bojazni, da će druge sre-

dišnje države imati kod toga većih probitaka, nije uopće treba da se raspravlja. Na upit zastupnika Adlera, Seitzu i drugova primjećujem, da će vlada u smislu svojih, već prije opetovanog podanih izjava kod mirovnih pregovora sa Rusijom polaziti sa stanovišta, da želimo sa Rusijom sklopiti mir bez teritorijalnih i gospodarskih našljava. Namjera austro-ugarske vlade, da sa svim našim protivnicima sklopi nesebičan mir, dobro je poznata vladama svih neprijateljskih država. Pošto može svrha svake mirovne ponude biti samo ta, da se priopće protivniku predlogi, koji mu nijesu poznati, to nema nikakova povoda, da u ovaj trenutak pristupimo svojim protivnicima sa novim mirovnim predlozima. — Zastupnik Glombinski zagovara sjedinjenje svih Poljaka. Zastupnik Ravnhar odbija spočitavanje, kao da je zahtjev Jugoslavenu glede Jugoslavenske uperen proti državi i miru. Zastupnik Langenhan izjavlja, e izgovora grofa Czernina protizlazi, da se njemačke stranke glede mira nalaze na istoj crti kao i ministar. Govornik se žali, što se njemački socijalni demokrati i u ovom slučaju nalaze u društvu sa Česima. Ključ za bezuvjetnim mirov održavanju mora naše protivnike učvrstiti u mnenju, da je naša monarkija već na kraju svojih sna. Zastupnik Ofner traži ukinuće privatne industrije na temelju međunarodnog utanačenja. Zastupnik Klofač izjavlja, da nemajemo nikakova povjerenja u Černinu. Zastupnik Onclu preporuča sjedinjenje jugoslavenskih područja i Rumunjske u personalnu uniju pod hapsburškom dinastijom. Zastupnik Seitz traži, da mirovnih pregovora ne vodi isključivo samo zvančna diplomacija i da vlada ne poduzima nijednog važnog koraka, a da ne bi bila u dodiru sa narodima u tom parlamentu, i da radi prema njihovim željama. Zastupnik se Eugen Lewickij ogradjuje proti tomu, da budu ukrajinska područja izručena budućoj poljačkoj državi. Zastupnik Wityk traži sjedinjenje svih ukrajinskih područja u ukrajinsku republikansku državu.

B eč, 19. (Odgovor upravitelja ureda za pučku prehranu na interpelaciju). Na interpelaciju gosp. zastupnika Spadara i drugova, stavljenu na sjednici visoke kuće od 14. srpnja 1917, a dostavljenu mi dne 6. kolovoza 1917, glede aprovizacije Istre kao i glede rekvizicije svih plodina, te glede dozvole za lanje, častim se odgovoriti slijedeće: Opskrba živežem u Istri ovisi gotovo isključivo o dovozu živeža izvana, pošto je čitavo Primorje na glasu kao područje potrebe. Prošle je gospodarske godine optčento zadovoljavala aprovizacija Istre taktu dugo, dok su stigli dovozi žita i odgovorili potpuno doznačenoj količini. U tom je pogledu nastao preobrat tek u proljeće 1917, kadno je uslijed nepovoljnog opskrbnog položaja, uslijed kojega je u ovo vrijeme imalo da pati nesamo Primorje, nego čitava monarkija, počeo zapinjati dovoz žita i kad su se doznačene količine morale skratiti. Od nove žetve ovomo poboljšale su se prilike u Istri. Ured za pučku prehranu nastoji, da po mogućnosti osigura redovitu opskrbu Istre iz Ugarske. Državni je namjesnik u Trstu, koji neprestano nastoji, da olakoti težak položaj prehrane podredjenog mu upravnog područja, poduzeo mjeru, da primjeno osigura jednomjernu razdoblju živeža putem mjesnih aprovizacionih postaja, kojih djelatnost nailazi uz današnje izvanredne prilike, a ponajprije uslijed nestasice prikladnog osoblja. Državno je namjesništvo uzelo na um i ustanovljenje posebnog aprovizacionog povjerenstva za Istru; tim je pitanjem opširno bavilo zemaljsko gospodarsko vijeće za Primorje u sjednici od 23. srpnja 1917. Tom se je iz zgodom izjavila većina članova zemaljskog gospodarskog vijeća za pridržanje dosadašnje aprovizacije organizacije i proti ustanovljenju vlastitog aprovizacionog povjerenstva za Istru. Ali i ovi članovi manjine, koji su zagovarali podignuće posebne aprovizacione postaje za Istru, nijesu to učinili bez pridrška, nego su nadovozači ostvarenje osnove na uvjetu, kojih je ispunjenje bilo već unaprijed veoma dvojbeno, tako te je njihovo stanovište izgledalo gotovo kao otklon osnove. Obzirom na ovakovo je stanje stvari bilo državno namjesništvo mnijenja, da se sadašnja organizacija aprovizacije pridrži, a to tim više, što centrali-

zacija opskrbe živežem — ne gledeći na to, što upućenjem sveukupnog upravnog područja na jednu jedinu aprovizacionu postaju imade njezina finansijska snaga znatnu korist — pruža i tu prednost, da se opskrba jedinstveno uredi na način, koji odgovara potrebama pojedinih dijelova područja. Što se tiče vojničkih rekvizicija, proti kojima su se interpellanti bili pritužili, to su se ove obavljale na poziv zapovjedništva Soške armade, jer Istra spada u opskrbno područje njezino. Što su se rekvizicije provadile katkad milnoilaženjem političkih oblasti, imade svoj razlog u skrajnoj prešnosti, mnogo i mnogo puta nastaloj uslijed ratnih prilika. U prvom su se redukticale rekvizicije dobave sijena, koje su u svojoj sveukupnoj množini nadilazile propisanu količinu. Provedenje je tih dobava odredilo državno namjesništvo tek tad, kad su vojničke oblasti opetovano bile izjavile, da o tim dobavama ovisi podržanje bojne snage armade. Zapljena je vina godine 1916. uslijedila uslijed naredbe državnog namjesništva u Trstu od 9. rujna 1916. z. z. l. br. 36. Ove su mjeru provadile vojne oblasti. Što je množina vina ostavljena za civilnu uporabu, bila nedostatna, imade se svesti na veliku potrebu vina za vojsku. Gospodarenje je sa ljetosnom vinskom žetvom bilo uredjeno odredbom državnog namjesništva od 14. rujna 1917., z. z. l. br. 32, koje odustaje od zapljene vina i ustanovljenja stalnih cijena i odredjenjem ponudbene dužnosti za proizvodjače, trgovce i podrumske promete prenja isključivo pravo prodaje vina na vinarsku postaju koja stoji pod upravom zemaljskog upravnog povjerenstva za Istru, koja se vinara, imade brinuti za pravednu podjelu vina između vojništva i civilnog pučanstva. Žito nije bilo potraživano. Što se tiče voća, bilo je, kako bi se sprječilo po civilni potrošak odviše osjetljivo kupovanje voća u Istri, i kako bi se postiglo jedinstveno uredjenje koli obzirom na vojničke, toli na civilne interese, ove godine u sporazumku sa zapovjedništvom Soške armade kupovanje i povrća u sudbenom kotaru Piranskom pridržano vojnoj upravi, osobito za opskrbu vojničkih zdravstvenih zavoda na fronti, dok je u Koparskom sudbenom okružju prema utanačenju dozvoljeno kupovanje voća i povrća isključivo za civilni potrošak. Na uredjenje marvinskog prometa u Istri zaista utječalo četno zapovjedništvo u Bujama u svom području, što nije imalo zakonite osnove. Zapovjedništvo se je Soške fronte našlo uslijed toga prihvatim, da tomu stane na put; otad je nadgledanje marvinskog prometa prenešeno na političke okružne oblasti, kojima je ali ta zadaća samo privremeno povjerenja, dok se ne podigne po državnom namjesništvu zasnovana postaja za marvinski promet u Primorju.

B eč, 20. (D. u.) (Zast. kuća). Proračunskom je odsjeku bio produžen rok za izvještaj do 22. siječnja. Na to će raspovjedati o izvještaju izvjestitelj dr. Steinwedera o ratnom porezu. Izvjestitelj predlaže, neka se primi kompromisni prijedlog. Zast. dr. Renner ovom se prijedlogu protivi te predlaže, nek se ostane kod već prihvaćenih zaključaka zast. kuće. Poriče gospodskoj kući pravo, da sudjeluje kod raspravljanja o porezima. Iza govora ministra financija, prihvata se sa 130 protiv 122 glasa Rennerov prijedlog, čime je kompromisni prijedlog pao. — Iza kratke se debate prihvata predloga o osiguranju rudara proti nezgodama. — Ministar javnih poslova pl. Homan odgovara na interpelaciju zast. Čeha o pomanjkanju ugljena u Pragu, Ministar izjavlja, da si je vlada svjesna teškog položaja pučanstva te nastoji, da odaleči zaprijeke, koje stoe na putu opskrbi ugljenom. Pomanjkanje se ugljena ne osjeća samo u Češkoj, već i u svim austrijskim pokrajinama. Ministar saopćuje, da se je u mjeseca novembra produciralo za 255.000 tona manje ugljena, nego u mjesecu oktobru. Poskrbilo se je zato, da se Gradac, Trst i drugovi gradovi opskrbi ugljenom. Dužnost je vlade, da poduzme sve, kako bi pučanstvo moglo i dalje ustrajati. Sjednica se nato zaključuje. Naredna će se sjednica sazvati pismenim putem.

Iz Rusije.

Banke opet posluju. — Ukraina. — Pitanje je mra na Isavim nogama. — Car dolazi u Kronstadt. — Odnosaj k antanti. — Ratno stanje u Petrogradu.

Petrograd, 19. (D. u.) Pétr. brz. u. Prema dogovoru, sklopljenom medju odborom privatnih banaka i državnim bankom, započele su danas banke opet redovito djelovati.

Petrograd, 19. (D. u.) Pétr. brz. u. Prosvjedna stavka proti postupanju središnje rade, proširila se je na sva kijevska predgradja. — Boljševičke čete koracaju prema Kijevu. — "Djen" javlja: Bojevi u Odesi traju dalje. U sjednici zastupnika svih organizacija bje zaključeno, da čitava vlast predje u ruke izvršnog odbora sovjeta i rade.

Petrograd, 19. (D. u.) Pétr. brz. u. Vjesti, da su Kozaci osvojili Rostov, nijesu istinite. Prema nekoj brzjavci, koja je jučer prispjela, je Rostov oslobođen.

Beč, 19. Obzirom na sukob izmedju Rusije i Ukraine piše poluslužbeni list "Wiener Allgemeine Zeitung": Iz nepovoljnog se razvoja stvari u blvšoj carskoj državi jasno razabire, kako slabo je razbistren unutrašnji položaj države, s kojom kanimo stupiti u mirovne pregovore. Ako i jest predstojećem konferencijom u Brest-Litovsku učinjen važan korak prema unaprijed, to bi bilo ipak skroz i skroz neispravno, kad bismo se u ovaj čas podavali prekomjernim nadama. Preodviše — bilo bi štetno. Mi moramo imati pred očima, da stojimo tek na početku zaista teškog pothvata, koji ovise o mnogim ne-predvidljivim slučajnostima. Dodje li zaista do sukoba izmedju Rusije i Ukraine, to se zamašaj takova dogadjaja i njegova djelovanja na mirovne pregovore u ovaj čas uopće i ne može prosuditi. Samo jedno se može već sad ustaviti, da je unutrašnji položaj Rusije takav, da moramo biti spremni na iznenadjenja.

Haprand, 19. Prema službenoj su vjesti zatražili mornari mornarice Istočnoga mora, da se car i njegova obitelj preveze u Kronstadt, pošto su već ponovno stigle vijesti o namjeravanom bijegu bivšega cara.

Petrograd, 19. (P. b. a.) Konferencija estonskih seljaka, koji imadu samo malo, ili nikakovog zemljišta, otvorena bje uz sudjelovanje od 156 zastupnika. Raspoloženje je na svaki način za boljševike.

Kopenhagen, 19. prosinca. Iz diplomatskog se izvora javlja, da je Trocki ponovno izdao poziv na parišku i londonsku vladu, nek sudjeluju kod mirovnih pregovora. Francuska ne bi bila protivna da se pozivu odazove. Lloyd George izrazio se međutim sa svoim odlučnošću protiv toga. Trocki je na to naložio, da se saopći u London da će obvezati isplaćivanja Rusije prema antanti proglašiti ništetima, ako ova ostaje pri zaključku da se rat nastavi.

Petrograd, 18. (D. u.) — Pétr. brz. ured. Prema nekoj vijesti iz Rostova nalazi se evaj grad u rukama Kozaka.

Petrograd, 19. (D. u.) — U Petrogradu je proglašeno ratno stanje. Sastajanje je na cestama zabranjeno. Svi će pokušati pijačkanja biti bez ikakve prijašnje opomene ugušeni strojnim puškama. Bez osobite dozvole neće poslije 9 sati na večer niko moći ostati na ulici.

IZ ENGLSKE.

London, 18. (D. u.) U donjoj je kući upravio neki zastupnik pitanje na vanjskog ministra, da li je on pripravio predlog na alijorce, da se tako dugo posve prepriječi svaki trgovacki i brzjavni saobraćaj sa središnjim vlastima, dok ove ne isprazne sva tijekom rata zaposjednuta područja, dok nedaju posvemašnu zadovoljštinu za sve zločine, što su ih na kopnu i na moru počinile proti civilizovanoj zajednici i dok ne prihvate sve predloge alijiraca, koji se tču prava naroda na samoodređenje, međunarodnih obraničkih sudova i ograničenja naoružavanja poslije rata. Lord je Cecil odgovorio, da će se takav prijedlog brižno proučiti.

London, 18. (D. u.) Donja kuća, Collius je kazao, da nije, po njegovome mišenju, s Njemačkom mogući nikakav mir tako dugo, dok pruska vojnička autokracija ostane nepobijedjena ili ne bude od njemačkog naroda oboren. Ponsomby je oštros napao na diplomaciju Engleske i njezinih saveznika, te je izjavio, da se objavljeni ratni ciljevi alijiraca ne slažu s predlozima u tajnim ugovorima. Ministar je izvanih posala, Balfour, izjavio, da je Ponsomby kazao, kako su ured za izvanje poslove i ratni ured bili nespretni, te da su sprječili Rusiju, da ona još u ovom trenutku ne stoji s potpunim srcem na strani alijiraca. Ponsomby da je dalje izjavio,

da je ruska revolucija bila ovdje u zemlji hladnokrvno pozdravljena. On da ne može tajiti, da je vlast i donja kuća konac zloglasne autokracije u Rusiji toplim oduševljenjem i najživahnijom nadom pozdravila. Konferencija o ratnim ciljevima da nije bila od engleske vlade odbijena. Što se tiče ugovora i Ponsomby-jeve osude tajne diplomacije, mora on da priponene, da ugovor može biti objavljen samo uz odobrenje ostalih stranaka. Na neku opasku Ponsomby-ja, gledje Carigrada, odgovorio je Balfour, da nije iz imperijalističkih razloga bilo nikakovih pogodbi.

* **Primirje o Božiću — na svim bojištima.** "Daily News" javlja: Svedsko društvo za mir i mirovna sudišta, odlasalo je ovu brzjavku ministrica-predsjednicima zaračenih zemalja: Pošto se sada po četvrti put primiče u ovom ratu božićni blagdan, to molimo vašu vladu, neka dopusti o Božiću, najvećem blagdanu crkve i naših zemalja, primirje. Dajte svojim vojnicima kratak počinak, njihovim porodicima za nekoliko dana oslobodenje od straha i tjeskobe, a čovječanstvu kratak rok da se duševno sabere.

* **Njemački glas o miru sa Rusijom.** Sa parlamentarne strane pišu listu "Berliner Post": I tako donaša godina 1917, ipak ozbiljno mišljene za mirovne pregovore. Naš cilj kod toga može dakako biti samo taj, da se dospije do mira, koji nam zajamčuje trajne i prijateljske odnose prema našim istočnjim susjedima. Kojekakove teške misli, koje su se u nama radjale proti prijevremenom uspostavi kraljevine Poljske, potječu dobrim dijelom od bojazni, da bi te mjeru moglo otešdati uspostavu prijateljskih odnosa na prama ruskoj državi. Uspostava je takovih odnosa sa Rusijom sad od to veće vrijednosti, što ćemo i mi nakon zaključka mira imati da prebrodimo znatne poteškoće u ostalom svjetskom prometu. Opunomoćenici će dakle središnjih vlasti imati stoga čvrsto držati pred očima kao cilj postignuti takova mira sa Rusijom unutar onih granica, koje propisuju životni uvjeti države njemačke i naših saveznika. Bude li uprava carstva prema poticajima demokratskog novinstva provadjala mirovne pregovore u do diru sa vodjama stranaka, to će se morati pod izvjesno očekivati, da će tim pregovorima biti pozvani nesamno vodje stranaka lijevoga bloka, nego i stranaka desnice. Budu li se vodili mirovni pregovori uz sudjelovanje parlamenta, to ovo ne smije da bude sudjelovanje krnj-parlamenta, nego člavnog parlamenta. Tom zgodom neka bude upućeno na to, da zasluzuje ozbiljnog razmišljanja, gledje toga, bi li stranke desnice tad i nadalje sudjelovale kod svih međustranačkih dogovora, od kojih su se dosad držale postrance. Na tom bi putu možda došle iz svoje dosadašnje izolovanosti i dospjele do praktične suradnje kod državne politike.

* **Protiv množenju papirnatog novca.** Iz Beča javlja, da je proračunski odsjek prihvatio prijedlog, koji pozivlje vladu, neka na svaki način spriječi daljnje množenje banknota. Ministar je finansija, barun Wimmer, izjavio, da je u posebnoj noti pozvao ratno ministarstvo, neka više štodi, jer da se samo na taj način može smanjiti izdatke.

* **Iz Italije.** "Luzerner Vaterland" javlja iz Rima: Mnogo pažnje pobudjuje interpelacija, koju je u talijanskem senatu podnio bio blvši ministar izvanjskih poslova, Tittoni. Prijevijeda se, da je Tittoni podao kojekakovih izjava, iz kojih se može zaključivati, da je promjenio svoje mišljenje. Tittoni da se je sporazumio sa Giolittijem i da je pripravan u slučaju pada Sonnino-vog preuzeti lisnicu ministarstva izvanjskih poslova. Govori se ali i o tom, da će Giolitti sam sastaviti kabinet i u njemu kao ministar-predsjednik preuzeti spomenutu lisnicu.

* **Prehrana u Engleskoj.** Reuter javlja iz Londona: Povjerenik je za živežna sredstva izjavio, e se ne treba bojati, da će Nijemci izglađnjeti Englesku. No morat će se podnati oskudica. Nema dostatno margarine, maslaca i slaniće u zemlji. I na mesu vlasta oskudica. Zalihe su pšenice radi potrebe Francuske i Italije manje nego pred dva mjeseca. Po svoj će se prilici možati pristupiti razdiobi živeža na obroke.

* **Sarrail.** Reuterov ured javlja iz Washingtona: Listovi pišu o opozivu generala Sarraila i spominju generala Guilleumonta kao njegova naslijednika. Sarrail da je bio pozvan na više mjesto. Nadalje se javlja, da je francuski admiral, koji je zapovijedao alijirskom mornaricom u egejskom moru, bio nadomešten podadmiralom Fatu.

* **Iz Francuske.** Kod ministra će se predsjednika osnovati vijeće za zajedničko djelovanje sa Sjevernom Amerikom prema namisljenoj već osnovi. Prijasnji poslanik u Berlinu, Jules Cambon, poduzet će u tu svrhu shodne mjere i nadgledati provadjanje te osnove.

* **Hrvatska je izborna reforma.** bila u sjednici hrvatskog sabora od dne 17. o. mj. iz trećeg čitanja jednoglasno prihvaćena.

* **Srbija i Crna Gora.** Ruski listovi saopćuju, da se je u Solunu obdržalo srpsko krunsko vijeće, koje je pretresivalo isključivo zdvojan položaj vojske i položaj, koji je nastao uslijed primirja na ruskoj fronti. Ministar se predsjednik Pašić zauzeo za nastavak rata, dok se većira međutim sa svom odlučnošću izjavila protiv toga. Držanje je princa Aleksandra bilo neodlučno. — Prema vijestima iz Ženeve, srpski je i crnogorski kralj izrazio želju da iza uticanja mirovne stanke stupe u mirovne pregovore s centralnim vlastima. Francuska se je vlasta međutim nečkala da dade svoje odobrenje za direktnе pregovore, te je srpskome kuriru uskratila dozvolu za putovanje u Petrograd.

* **Demobilizacija.** Dne 19. t. mj. vršila se je u Beču tajna sjednica ratnog odsjeka ugarske delegacije, u kojoj je ministar rata general Stöger podao izvještaj o demobilizaciji.

* **Otvorene trgovackog prometa u Crnomoru.** Kako carigradski listovi javljaju, isplovilo je već nekoliko jedrenjača i drugih malenih brodova iz carigradskih luka, kao i iz crnomorskikh luka. Tursko će brodoplovstvo doskora preuzeti službu za putnike i prevoz osoba. Jedan je brod otplovio u Zunguldek.

* **Zastupnici Bugarske u Brest-Litovsku.** Iz Sofije brzjavljaju sa danom 19. prosinca: Ministar pravosudja Popov i opunomoćeni ministar Kosev, kojemu će se na putu priključiti bugarski konzul u Budimpešti, opunomoćeni ministar Stojadinović, putuju danas u Brest-Litovsk, gdje se već nalaze vojni opunomoćenik pukovnik Gantašev i prvi tajnik bugarskog poslanstva u Berlinu, Anatzov. Ovih će pet zastupnika zastupati Bugarsku na mirovnoj konferenciji.

Političke vijesti.

Antanta i Rusija.

"Berliner Tageblatt" prenosi iz ruskog lista "Novaja Žizn" dugačak članak, u kojemu taj list, kojega uredjuje Maksim Gorki, predbacuje antanti njezinu ciničko postupanje prema Rusiji. U tom se članku veli, da je antanta držala Rusiju sa njezinom velikom vojskom kao slugu, kojega se opskrbljuje novcem, da vodi rat u slavu imperijalističkih ciljeva internacionalnog kapitala. Simpatije antante za Rusiju bile su upravo u onakom razmjeru, kakovi su bili uspjesi ruske vojske. Antanta da je cijenila samo ruske vojниke, koji su morali da idu za nju u topovsko ždrijelo, i da padaju kao žrtve njihovih imperijalističkih ciljeva. Čim je vojnička sila Rusije djelomično oslabila, odmah se morali i iz temelja promijeniti odnose antante k Rusiji. I kada se zemlja oslobođila izpod carskoga jarma, nije antanta s nikakovim simpatijama pratila tok revolucije, kao što je prije dugo godina podupirala svojim zlatom carsko prestolje. Kad je ruski vojnički atasej pokušao da u Francuskoj objavi nekoliko podataka, kako još neprestano drži ruska fronta velik broj bojnih sila neprijatelja, francuska da je štampa jednostavno bacila u koš dokazivanja ruskoga zastupnika. Iako je zaključkom na jesen godine 1914. bilo odlučeno, da će vlasti četvornoga sporazuma zajednički voditi rat i zajednički sklapati mir, ipak su Engleska i Francuska, koje su jednoć težile za carevom milošću, držale shodnim, da zanemare privremenu vladu. Na taj su način bila zaključena sva pitanja o sudjelovanju Amerikanaca u ratu bez sudjelovanja Rusije. Sve se riješavalo potajno, i pitanje se solunske armije potajno riješilo, kao da ne bi uopće bilo savezničke Rusije, a ne dapače ruske vojske, o čijoj se sudbinu odlučivalo. Boljševici da nemaju nikakove krivnje, da je antanta već na proljeće zauzela stanovište prema revolucionarnoj Rusiji, koje se kasnije nije promjenilo. Besramni je svjetovni imperializam htio da žrtvuje mlađu slobodu Rusije svojim sebičnim interesima. Imperijalisti se nijesu ni malo brinuli o unutarnjem položaju u Rusiji, već su neprestano zahtijevali od Rusije novih i novih vojnika. Revolucija im boljševika služi samo za to, da se sad riješi Rusije. U zapadne Evropskim se listovima već odavna govori o miru, koji se ima sklopiti na trošak Rusije. Zato svaljuju sada svu krivnju

radi neuspjeli krivnju radi svršava zaključi i novo doba kartu Europe sile, koje pre

O našoj smo se dan inteligenčiji, dali prilike ni na kraj pri čakula čvrsto odlučujem, otvoreno, narutni. Do koji nam je trunka pravile, koje b moći ćemo ćemo mogu moramo sv

Ne smijemo običaju tih je puno tog sada cijeniti kruto osvjetljenje. Jasno je, da moljakanja naš cilj, to pravedni z ispunite. Ne obećanjima pa onda rvas nadam gledati da mnogi još ne vjeruju. Kako? Na nam nova damput volje! I tra Za ovo d moj, ipak i poduzeti bi počeli našao shod

Ali to su radi o na budućnost svjetilja svaki, ko priproston tu zbilja vamo, to po svakom treba da da nijesmo da smo z ramo si i spa moramo Ono, što što si sa i svjedoč Budemo

nam dade razočarati što bude srednje Š Trebamo ljišta, tre škole. A nuti. Tre nam je ne veste. U učiteljište ustanoviti imali, bili zahvalne ditelja, pr obili bi gurana.

dobar bi bji samo punim uv svoju zac jesi si i potomci gradimo, "narodu podupirat u našu se vjeri

radi neuspjeha na Rusiju, kao što su prije svu krivnju radi rata svaljivali na Njemačku. Članak svršava zaključkom, da će nastati novi preokreti, i novo doba prevrata, koji će posve promjeniti kartu Europe i odnošaje između imperializma i sile, koje protiv njega bojuju, potpuno preurediti.

Domaće vijesti.

O našoj srednjoj školi u Puli. Pređ nekoliko smo se dana osvrnuli na to pitanje, i našoj smo inteligenciji, našoj upravi i našim vlastodršcima dali prilike da o tom razmišljaju. Ali nije nam ni na kraj pameti bilo, da sve to ostanе onako pri "čakulama", kako naš narod veli, već smo čvrsto odlučili, da ozbiljno poradimo oko oživotvorenja naših pravednih zahtjeva. Kazali smo otvoreno, da ćemo tu školu dobiti, ili oteti, ili narinutti. Dobijemo li je, bit ćemo zahvalni onima, koji nam je dadu, i vidjet ćemo, da ipak ima truha pravednosti na svijetu, a i kod nas. One sile, koje bismo upotrebili kod otimanja te škole, moći ćemo da upotrebimo u druge svrhe i time ćemo mnogo pridobiti. Ne dadu li nam je, onda moramo sve sile uprijeti, da im je otmemo, ili narinemo. Ne smijemo više poznavati milosrdja. Ne smijemo više niti da moljakanamo po našem običaju tih i ponizno kao jaganci. Ne, rat nas je puno toga naučio! Naučio nas je to, da znamo sada cijeniti sebe, i da vidimo, kako nam se kruto osvćeju naša poniznost i popuštajuća naša Ćudi! Jasno i glasno treba zahtijevati, nek sve ozvanja, treba porušiti stare tradicije zakutnog moljanja, treba kazati jasno i otvoreno: To je naš cilj, to je pitanje našeg opstanka, to je naš pravedni zahtjev. Na vama je sada da taj zahtjev ispunite. Nećate li se, ili izbjegavate li praznim obećanjima, koja se nikad oživotvoriti ne će, e pa onda razumijemo se! Ne možemo da se od vas nadamo ničemu, i naše ćemo si zahtjeve gledati da provedemo u zbilju sami. Mnogi i mnogi još danas vjeruju da to ne ide, ili bolje ne vjeruju da se to postignuti može. A ipak može i Kako? Na koji način? Čime? Evo kako: Treba nam novaca, pa onda novaca, pa zatim još jednput novaca! Treba nam volje, pa volje i volje i treće, što nam treba, jest poduzetni duh. Za ovo dvoje zadnje, to bi još islo, ta, bože moj, ipak im je još ljudi, koji bi imali za to volje i poduzetnog duha, ali ono prvo je najteže. Kad bi počeli sa sabiranjem novaca, možda bi koji našao shodnim, da predbac, kako gulinuo narod. Ali to su suvišne fraze i suvišne riječi. Kad se radi o našoj sudbini, o sudbini naše djece, o budućnosti našeg naroda, koja ipak mora biti svijetljija negoli je bila prošlost, onda će sigurno svaki, koji je sposoban da logički i po svome priprstome razumu misli, moći zaključiti, da se tu zbilja radi o njegovoj koži. Ono, što zahtijevamo, to nam ne dadu, i ako je to i pravedno po svakom ljudskom i prirodnom zakonu. Onda treba da si pomognemo sami. Ako pak držimo, da nijesmo stvorenici za to, da propadnemo, nego da smo zato tu, da se šrimo i razvlijamo, moramo si pomoći sami. „Kako si prostreš, onako ćeš i spavati“ veli narodna poslovica, a mi si moramo biti toga u potpunome smislu svijesni. Ono, što si sami izvoštimo, to ćemo imati, ono, što si sami podignemo, stajat će nepokolebivo i svjedočiti, da smo ipak za nešto sposobni. Budemo li čekali, da dodje netko treći, i taj, da nam dade sve ono što želimo, kruto ćemo se razočarati. Nikto nam ne će dati više od onoga, što budemo sami kadri da uzmemos. Kakve pak srednje škole mi ovdje trebam? Svakakove. Trebamo i gimnazije i realke, trebamo i učiteljišta, trebamo pak osobito trgovacke i obrtnice škole. A sve to nije moguće preko noći postignuti. Treba dakle da se odlučimo za ono, što nam je najnužnije, i što bi se najlakše dalo provesti. U Istri imademo jednu gimnaziju i jedno učiteljište, a prva srednja škola, koja bi se imala ustanoviti, imala bi biti realka. Kad bismo to imali, bili bismo na početku cilja. Eto nam onda zahvalne omladine, koja je ganuta primjerom roditelja, pripravna i oduševljena za daljnji rad! I robili bismo frontu i pobjeda bi nam bila osigurana. A sve je to ipak tako jednostavno, i dobar bi početak osigurao po uspjehu. Trebalo bi samo započeti. I mi ćemo započeti. S potpunim uvjerenjem da je narod dozrio, da shvati svoju zadaču, da shvati i svoje dužnosti, i svi jesni si da započinjemo velik posao, i da će notomci znati da prosude ono, što im mi sagradimo, započet ćemo! Uspjeh će naš ovisiti o narodu, a još više o inteligenciji, koja će nas podupirati. Vjerujemo u našu snagu, vjerujemo u našu silu i vjerujemo u naše uskrsnuće! U toj se vjeri mičemo. Ne uspijemo li, vidjet ćemo,

da u istinu nijesmo sposobni za život, i da smo odsudjeni na smrt. Sve zavisi o nama. Mozgajte i promozgajte, razmislite i odlučite se: živjeti ili propasti?

Božićni dar bjegunačkoj djeci u taboru mornarice u Steinklammu. Odbor gospodja za ratnu skrb i odbor za ratnu pripomoć poklanjaju svaki polovicu iznosa od K 1000 za božićne darove djeci u bjegunačkom taboru u Steinklammu, te im se ovim putem za to izriče najsrdačnija hvala.

Ponevrećlo mu se udarac. Jučer je po podne stigao vlakom u ovdješnju pokrajinsku bolnicu seljak Čerin Sime pok. Bože, od 53 godine, iz Mrgani kod Kanfanara, da liječi ranu, koju si sam sjekirom zadao. Otputio se bio naime u šumu, da siječe drva za domaće potrebe, da barem ugrije ruke i noge, kad želudac i onako ne može, i ovde se dao na posao. Kako je u brzini radio, kad jednog mu se je udarac sjekira poskliznula po drvu i odbivši se od drva sjekira mu se u desnu nogu. Rana je prilično znatna, premda nema nikakove opasnosti, te će sigurno brzo ozdraviti i imati opet prilike da si ječe, ali da se ne posječe.

Uspjeh sedmog ratnog zajma u Trstu i Primorju. Dopisni ured Javila: Iz nepotpunih se još vijesti može već zaključiti, da je upisivanje VII. ratnog zajma u Trstu i Primorju postiglo znatan uspjeh. Upisivanja su se uspela do približno 140 milijuna kruna. Taj uspjeli ponovno svjedoči o patriotskom mišljenju pučanstva i njezinoj čvrstom pouzdanju u sretnu budućnost zemlje.

Jena po našu. Pokle je uno blja zamuka Jurija i Franina u „Našoj Slogi“, nismo čuli da bi se kad bilo metalo črno na bilo ča pristojnega, to će reći, da se ni nikad pokle dišputalo po našu. Kad ter kad reka bi blja barba Mate Balota svoju, ali bi i on vreda jopet umuka, kako da bi ga bilo sram, da je našu blisu da u fole stampati. A forši je i pravo lma, da se je sramija, kad je vldija, da se danas ne more drugo pametno govoriti, i da ga nidan ne bi sluša. Da bi počea ča deškurili od politike, a ki bi danas sluša? Kamo koderice dođeš, čuješ samo, di govore: se dobije ča za isti? se dobije murke, se dobije fažola, i magari ripe? A uno vrime, kad bi se bija razgovara Franina i s Jurinom ni bilo potriba pitati, ko je ripe, aliko je kumpira, zašto ki tega ni u ondanje vrime ima, su mu govorili, da je pekljar. Gospoda su se sramili diškuriti, po što je ripe, oni su govorili, da je ni jill ne bi, ma danas se drži za dobrega kmeta uni, ki je koliko toliko lma. Kad se stanu na putu dva, prva njih besida ni drugo: „fajlen Bog“ nego: „sl jačan?“ „Ja, ja, ča paraš da si samo ti?“ i tako naprict. A bogme je to prava istina. Ja ki nis učija nikakove škole i ki ne znan, ča stoji u onih debelin librima, ne moren na nidan način razumiti, zašto su se bili pošli igrati s ognjen, kad su mogli biti sigurni, da će se speći. Svaki će reći, da su oni bili desti šegavli, i da su delali, onako kako su sami stili, ter su nas činili, da si mi za nje pečemo prste, i da mi za nje vadimo kostanje z ognja. Ma ni to ni slabo. Ona riba, ka jednput u udicu zagrize, i kad se zmakne, ona ti sigurno pod udicu drugo ne dođe, ako budeš stiju magari sam med naješkivati. I tako je i s nama. Mi smo pensali, da ni udica ostra, i smo misili, da se ne ćemo speći, kad budemo vadili kostanje iz žeravice, a pak, ko se i spečemo malo ča, da ćemo almeno i mi imati parat od kostanji. Ma sad vidimo, da si nismo samo prste spekli, nego da smo si spekli obe dvi ruke sve do lakti, i da svejedno nam ne dadu parat od kostanji. Kad ne će, neka ne će, mi ćemo si sami peći kostanje za se, i sami ćemo hi za se vaditi iz ognja. Ako si spečemo prste, ćemo znati da smo si hi spekli za svoju potribu. A sad za danas dosta. Ako sam forši kega uvridija, da nisam govorila onako, kako bi on stija, neka mi oprosti, mene je mati ovako navadila, i ja ovako povidam. Jurina i Franina bog njih daj zdravlje, ko su živi, a ko su mrtvi Bog ih pomiluj — oni su drugače diškurili. Ma oni nisu bili od moga komuna, ni od moga kaptanata, a pak, ako su još živi, neka mi pišu na moj indiric ovamo u Pulu, pak ćemo se moći semprije po domaću porazgovoriti.

Milodari za hrvatske škole. Sakupljeno po gosp. Božu Oplaniću među jugoslavenskom momčadi u vojarni c. i kr. ratne mornarice K 300. (Prijе K 410, ukupno K 710.) Sakupljeno po gosp. Arnouldu Alfreviću, među jugoslavenskom momčadi na Nj. V. parobrodu „XIV“, K 17.—. (Prijе K 114, ukupno K 131.—) Sakupljeno u veselom društvu, kod gosp. Grga Mihaljevića u

Stinjanu, na prijedlog gosp. Nikole Ždunića K 68.— Darovaše: po K 20.—: Grga Mihaljević, Nikola Zdunić, Frane Kubecak; po K 2.—: Stevo Klanček, Antun Bradamante, Anka Bradamante, Eufemija Mihaljević. Mjesto nadgrobnog vijenca, svojem blagopokojnom bratu, odnosno šurjaku, Antunu Milačiću, Šalju gg. Marica i Niko Milačić, profesor, K 50.— Za „Božićnicu“ polaze gosp. Niko vitez Mardesić K 50.—; gosp. Lacko Križ K 20.— Ukupno K 505.—; zadnji iskaz K 29.791.60; sveukupno K 30.296.60. Plaćenitim darovateljima hvala i od Boga plata! Naprijed za našu najpotrebitiju narodnu stvar!

Prodaja ribe. U slučaju, da prispije riba prodavat će se ona danas. Pravo kupovati ribu imadu danas vlasnici živežnih karata počevši od broj... 5381.

Dnevne vijesti.

Zagreb u zimskom rahu. „Male Novine“ pišu: Nastupili su pravi zimski dani. Studen je oštra. Krovovi kuća, ulice i priroda pokriveni su snijegom. Na pločnicima leži izgađen, zamrznut snijeg, pa treba oprezno hodati, da se ne posrne. Mladež, po običaju, skliže se pločnicima i gdje-koje mjesto odabere za — malo sklizalište, na veliku neugodnost prolaznika. Općinstvo, odjeleno u zimskim odjelima, rado se zgrije u tople lokale. Na trgovima opaža se pustoš, a to sročinji povećava brigu za prehranu. Zima pojavičava nevolje, koje su uslijed raznih nestaćica i svezopće skupoće i onako velike.

Wilson se rastavlja sa ženom. Svakako je i to važna stvar, koju treba da iznesemo, kad se već toliko puta spominje njegovo ime u politici i u ovom svjetskom ratu. Za Kerenskog, koji se je rastavio s ruskom vladom, pisalo se, da ženi neku glumicu, a sad javlja za Wilsona, koji se tek nedavno oženio, da se namjerava rastaviti sa svojom ženom. Na kakve sve stvari ne misle i u vrijeme rata!

Prosvjeta.

Slovenska Socijalna Matica. Slovenska socijalistična omladina, spoznavajoč, da je potrebno za razširenje in poglobitev socijalizma predvsem kulturno delo, je ustanovila „Slovensko Socijalno Matico“ r. z. z. o. z. v Ljubljani. Izdajala bo socijalistično revijo „Demokracija“ ki prične izhajati 15. januarja 1918. Glavna naloga revije bo, da razmotriva socijalistične probleme, razbistri pojme demokracije in da seznanja v obširnem „Pregledu“ svoje čitatelje z vsemi važnimi pojavi na političnom, kulturnem, socijalnem in gospodarskem polju. Revija pa bo hkrati tudi svobodna tribuna za razglabljanie vseh vprašanj ki so danes važna. Socijalistična omladina noče posegati v strankarsko politične boje, njen edini namen je kulturno delo. Zato bo izdajala „Slovenska Socijalna Matica“ poleg revije tudi znanstvene knjige. Prvo znanstveno publikacijo izda prve mesce prihodnje leta. To publikacijo pripravljata Dr. Lončar in Abditus. — Revija bo izhajala dva-krat na mesec. Celoletna naročnina znaša 16 kron. — Priglase k zadrugi (deleži po 50 krun) in naročila za reviju sprema Štebi Alojzija, Ljubljana, Kolodvorska ulica 5.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovijed lučkoj admiralata broj 354 od 20. prosinca 1917.

Posadno nadzorstvo nadpor. Badl.

Lječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“; linjski lječnik dr. Tschada.

Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici; linjski lječnik dr. Teichmann.

MALI OGLASNIK.

Sobu s pokućtvom tražim u ulici Sissano ili u blizini. Ponude na upravu ovog lista.

Traži se sposoban brušački radnik za fine radnje, u Premanturskoj ulici br. 7.

Traži se stan sa dvije sobe, kuhinjom (po mogućnosti k tome malu sobicu) s vodom i plinom, za malu obitelj. Adresu položiti na upravu lista.

Nikelni novac daje u zamjenu papirnicu Jos. KRMPOTIĆ, trg Custoza, br. 1.

Stare poštne marke kupuje četovodija Makso Sikošek pošta Podsreda, Štajerska.

Zeče kože nemojte više bacati. Iste kupuje HAIN, trg Custoza broj 1 (Papirnica Krmpotić).

EMISIJA DIONICA

Poziv na potpisivanje.

Na temelju ustanova čl. 8. i 9. društvenih pravila zaključilo je ravnateljstvo Hrvatske poljodjelske banke dioničarskoga društva povisiti dioničku glavnicu togazavoda za **K 1,000.00.—**
to jest

od K 3,000.000,— na K 4,000.000,—

izdaujem novih

i to uz ove uvjeti:

1. Potpisna cijena za dionice **jedinice** iznosi **K 80.-**, a za dionice **degetice** **K 800.-** po komadu. Višak od K 30.-, odnosno K 300.- kod potpisne cijene naprama nominalnoj vrijednosti dotičnih dionica pripaja se po odbitku odnosnih troškova pričuvnoj glavnici zavoda.

2. Kod potpisivanja ima se odmah uplatiti cijela svota t. j. čitava kupovnina za sve ubilježene dionice. Vrhу dotičnih uplata izdavati će se potvrde.

3. Ove dionice sudjeluju na dobitku zavoda za g. 1918. pa će im prema tomu pripadati dividenda, koja teče počam od 1. siječnja 1918. Ostala će prava dotični dioničari moći izvršivati nakon što budu prema čl. 14. društvenih pravila upisani u knjigu dioničara.

4. Dionice glase na ime, pa će se ispostaviti i vlasnicima izručiti nakon zaključene ove emisije. Svaki potpisatelj treba da naznači **čitljivo** i **točno** uz ime i prezime, na koje bi imale njegove dionice gласити, također svoje **zanimanje** te **pobližu adresu**, koju će mu se dionice franko dostaviti.

5. Bude li stibskripcijom prekoračen gore emitirani broj dionica, pridržaje si ravnateljstvo pravo slobodne dodjelbe dionica.

6. Budući da se ovom emisijom upotpunjuje dionička glavnica, koja je bila u skladu sa društvenim pravilima otplaćena propisana, predaje se i ova emisija, poput svih dojakošnjih, u slobodnoj javnoj subskripciji. U buduće pak pridržat će se pravo opcije svim sadanjim i ovim novim dioničarima za sve emisije, koje će iza ove slijediti.

7. Potpisivanje i uplaćivanje počima na 1. prosinca 1917. pa traje do 31. prosinca 1917.

S. Potpisivanje i uplaćivanje ovih dionica obavlja se na blagajni Hrvatske poljodjelske banke dioničarskoga društva u Zagrebu, kod njezinih podružnica na Rijeci i u Sarajevu, kod ispostave u Bribiru, Čabru i Hreljini te kod svih hrvatskih seljačkih zadruga. Odnosni dopisi u uplate mogu se i poštom slati na spomenute naslove.

U ZAGREBU, 29. studenoga 1917.

Ravnateljstvo

Hrvatske poljodjelske banke dioničarskoga društva.